

N:o 84.

Herr P. A. Siljeström: Angående förändrade bestämmelser i fråga om villkoren för utövande af medicinsk praktik.

I »Kongl. Maj:ts förnyade privilegier för apotekaresocieteten uti Sverige och dess underliggande provinser» af d. 28 Juni 1683 stadgas, att »inga qvacksalvare, okulister, bruchsnidare, operatörer och materialister skola understå och fördrista sig att sälja några sådana medicinska saker, som uti Vårt förra privilegium stå specificerade och egentligen höra till apoteken, hvarken hemligen uti husen eller uppenbarligen, dem som detta i synnerhet tillkommer till men och prejudice uti deras näring och handtering, vid straff och konfiskation af alla deras varor tillgörandes,» samt att »alla slika qvacksalvare och landstrykare skola här ifrån staden och riket afhållas, och ingen under hvarjehanda pretext tillåtas att smörja på gemene man sina förfalskade och bedrägliga kompositioner, mången till stor skada och helsans förlust, vid onåd och straff som ofvan förmält är; och på det ingen må förevända någon sin ovetenhet, vilje Vi till Våre guvernörer och landshöfdingar, särdeles dem som äro vid gränsen, Våre Nådige Ordres afgå låta, att de, så snart någre sådane qvacksalvare ankomma till lands eller vatten straxt befalla dem att packa sig sin kos utur landet, eller hafva att vänta att de som andre landstrykare skola fasttagas och som Våre förbudsbrytare afstraffas.»

I »Kongl. Maj:ts Medicinalordningar» af d. 30 Okt. 1688 stadgas vidare, att »såsom Vi i Nåder alldeles förnöjde äro med den omvårdnad och det bekymmer som Våre trogne undersätare doctores medicinæ här i Vår residensstad Stockholm hafva sig påtagit att söka afhjelpa och betaga de oordningar och missbruk, som i kära fäderneslandet och särdeles i denna staden in arte medica och dess praxi kunna understundom vara föröfvade; alltså» — — — förordnar Kongl. Maj:t att ett

Collegium regium Medicorum skall inrättas, och att detsamma tillsätter en Syndicus, som — — — »noga uppseende hafver in empiricos, agyrta, circumforaneos, ariolatos, hvilka skola ifrån land och rike afhållas, och ingen af dem under hvarjehanda pretext tillåtas att öfva den ringaste praxin eller smörja på folket sina förfalskade, bedrägliga och högst skadliga medikamenter, vid straff och konfiskation af alla deras varor tillgörandes» — — — »Det bör ock ingalunda någon medikus af främmande nation, utan den Vi icke sjelfve hit införskrifvandes varde, tillåtas här i staden eller i Vårt rike att lägga handen vid de sjuke, på det Våre infödde, som redan till ett stort antal hafve lagt sig på studium medicinæ och dels vistas utom riket, dels ock här hemma vid Våre universiteter söka till att göra deruti god förkofring, måge uppväckas med så mycken större ifver och flit att traktera dessa studier, och så medelst i längden obehindrade komma till att njuta frukten deraf, skattandes Vi de främmandes praxin och kurer nu så mycket mindre nödig, som förutan Våre professoribus medicinæ vid akademierne, och i åtskillige städer bestälde medicis, här i staden är ett nogsammt stort antal, som Coll. Med. består utaf, och hafva Vårt Nådiga tillstånd att praktisera medicinam, de der väl kunna bestrida allt, hvad här är till att göra. Skulle någre flere komma hit okallade, och vilja intränga sig, och Coll:ii Med. ledamöter uti deras lofliga näring prejudicera, så måste Collegium strax låta säga dem, hvad Vår Nådiga vilje och förordning är i detta målet. Och der någon skulle sig deremot sätta, hafver det att söka Vår råds och öfverståth:s handräckning, som icke lär vägra sig, vid sådan poen och straff, som uti § 19 förnämligt står, att skaffa dem af vägen.» Emellertid medgifves i samma Kongl. förordning att äfven en utländsk »doctor medicus» må practicera uti medicine i bemälda Vår residensstad», om han »sig och sitt doktorsbref hos ofvan bemälte Coll. framter och med goda dokumenter bevisar så väl sine studiers visshet vid bekanta akademier och universiteter, såsom ock producerar ett sådant testimonium, det han till det ringaste i sex års tid, antingen här i riket eller annorstädes, sin praxin medicam tillförene idkat och drifvit hafver; skolandes han dock derhos vara undergifven Collegii Medicorum examini practico; och om han vid utstånden examen finnes kapabel, må han uti Collegio antagas, då han skall vara förpligtad att icke allenast aflägga sin trohets- och embetsed efter det formulär, som Coll. Med. föreskrifvet är, utan och till det reglemente, som med Vårt Nådiga godtfinnande Coll. Med. sins emellan lofligen anstält hafver, bör sig förbinda, om han eljest de vilkor, som Collegii ledamöter tillkomma, tänker att åtnjuta».

Dessa 200-åriga lagstadganden äro ännu i gällande kraft, med det ytterligare skärpande af vilkoren för utländske läkares legitimation, som omförmäles i Kongl. Sundhetskollégii kungörelse af den 11 Maj 1846 och i följd hvaraf »utrikes examinerade läkare, hvilka erhållit Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd att i riket vistas och önska att läkarekonsten härstädes utöfva, hädaneftter skola vid ettdera af rikets universitet eller karolinska med. kirurg. institutet genomgå alla de kunskapsprof, som för medicine doktors och kirurg. magistergradens vinnande erfordras, med skyldighet, derjemte, att, derest den sökande icke kan styrka sig hafva vid annat godkänt universitet undergått en mot medico-philosophiæ examen svarande pröfning i förberedande kunskaper äfven nämnda examen aflägga, innan han admitteras till de för vinnande af legitimation som läkare egentligen erforderliga kunskapsprof; kommande han likväl, med befrielse från studentexamen, teologiska examen samt disputationen pro exercitio, att ådagalägga erforderliga kunskaper i de filosofiska vetenskaperna vid en enda pröfning inför någon af de filosofiska fakulteterna;» samt att »undantag härifrån endast må ega rum för sådane personer, hvilkas inom vetenskapen förvärfvade ryktbarhet gör dem af befrielse från allt ytterligare förhör förtjente».

Detta skyddssystem, inrättadt till att förekomma all »prejudice» mot de inhemska läkarne och apotekarne, har blifvit så rotfast, att man till och med förgäfves sökt att afskaffa importförbudet mellan de båda skandinaviska länderna; och reciprociteten i det fallet är fullständig. En svensk läkare får icke praktisera i Norge, en norsk icke i Sverige. Det gamla skråsystemet och tullförbudssystemet har icke varmare försvarats af våra protektionister än det förenämnda medicinska skyddssystemet af läkarne.

Det har synits mig, att dessa otidsenliga lagbestämmelser nu mer kunde och borde afskaffas, sedan näringsfrihetens grundsats gjort sig gällande på alla andra områden. En utlänning kan utan nämnvärda hinder få besitta och förvalta svensk jord och derigenom komma att erhålla ett inflytande öfver svenska medborgares lif och välbefinnande, vida större än det en utländsk läkare kan utöfva. Utländingar kunna likaledes utan nämnvärda hinder af lagar och författningar etablera sig som handlande, fabrikanter, lärare, kort sagdt i hvad egenskap som helst, utan att detta anses lända till »prejudice» för de inhemska eller till skada för samhället. Och på samma sätt i fråga om inhemska bönhasar. Hvem, som vill, har rätt att uppträda som religionslärare eller verldslig lärare, som advokat, ingenjör, byggmästare, med ett ord

att idka hvad lofligt yrke han önskar, under de vilkor lagar och författningar föreskrifva. *Endast* i fråga om medicinens utöfning gäller ännu skråtvånget oförminskadt. Männe ej tiden är inne att göra slut på ett så abnormt förhållande?

De skäl, som synas mig tala för afskaffandet af det ifrågavarande skråtvånget, äro följande:

1) Det synes vara föga värdigt den medicinska vetenskapen i våra dagar att söka skydd i dylika slags förbud och bönhasjagter, som numera inom både kyrkans och industriens område blifvit afskaffade. Ej heller kunna de i något hänseende anses behöfliga, sedan den medicinska bildningen i vårt land blifvit fullt ut lika god, om ej bättre, än i de öfriga kulturländerna i Europa. Det är i sjelfva verket en absurd tankegång, då man å ena sidan icke vill admittera utländska läkare, emedan de förmenas icke vara jemngoda med våra svenska, men å andra sidan fruktar att de våra skulle trängas undan af de efter antagande sämre utländske, i fall täflan blefve fri.

Att, i fall tvånget upphäfdes, Sverige skulle öfversvämmas af en så stor mängd utländska läkare, att deraf någon »prejudice» kunde tillfogas svenska läkarecorpsen låter visserligen säga sig; men är föga troligt. Deremot skulle det lända Sverige och Sveriges aktade läkarecorps till heder att, äfven utan hänsyn till reciprocitet, gifva ett sådant föredöme i detta hänseende, som ensamt synes anstå vår tids vetenskap.

2) Å en annan sida skulle sjelfva *möjligheten* af någon täflan icke kunna annat än verka lifvande och välgörande på utvecklingen af den svenska läkekonsten och särskildt verka derhän, att icke ensidigheter af ena eller andra slaget få göra sig gällande, och läkekonsten blifva beroende af den ena eller andra för tillfället rådande ortodoxien, såsom eventuellt lätt sker, der ej olika förfaringssätt få göra sig gällande.

3) Då, hvad qvacksalvare och qvacksalveri beträffar, det lär vara omöjligt för någon lagstiftning att förekomma det slags qvacksalveri, som till medikament endast nyttjar vidskepelse i en eller annan form, så finnes intet skäl att förbjuda användningen af de oftast mycket oskadliga, stundom rätt nyttiga läkemedel, som vanligen begagnas af våra qvacksalvare. Ske missbruk, så hemfalla de under allmänna lagen. För öfrigt är uppenbart, att då ingen lag kan förekomma, att ju den enskilde sköter sig i sanitärt hänseende efter eget tycke och egna meningar, hvarigenom säkerligen mer skada åstadkommes än genom alla doktorers och qvacksalvares felaktiga åtgärder samfällt, så finnes verkligen intet skäl för skråtvång i detta afseende.

På grund af hvad sålunda anförts får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville till Kongl. Maj:ts nådiga pröfning och afgörande föreslå en sådan förändring i nu varande förhållanden, att med upphäfvande af i det fallet gällande författningar, men utan inskränkning i Kongl. Maj:ts rätt att för befordran till statens medicinska embeten föreskrifva de kompetensvilkor, som anses erforderliga, samt under iakttagande af hvad giftstadgan innehåller rörande försäljning af gifter, det må stå hvar och en fritt att, med begagnande af de metoder och läkemedel han för godt finner, utöfva medicinsk praktik här i riket.

Stockholm den 27 Januari 1886.

P. A. Siljeström.

N:o 85.

Af Herr P. A. Siljeström: Angående löneförbättring för lärare i musik vid folkskolläroreseminarierna.

I Kongl. Maj:ts nådiga proposition till 1882 års riksdag erinras, hurusom vid folkskolläroreseminarierna » aflöningen för läraren i musik varit för låg i förhållande till undervisningstimmarne », nemligen vid jemförelse med aflöningarne för de öfriga öfningslärarne. I följd deraf, och i öfverensstämmelse med det förslag, som blifvit uppgjort af den för ordnandet af löneväsendet vid läroverken nedsatta komité, föreslog Kongl. Maj:t att lönen för ifrågavarande musklärare skulle utgå, i tre lönegrader, med respektive 1,200, 1,400 och 1,600 kronor om året. Billigheten af detta förslag synes deraf, att då, enligt nu varande förhållanden, aflöningen till teckningsläraren utgår, äfvenledes i tre lönegrader, med respektive 800, 1,000 och 1,200 kronor för 8 till 12 tim-